

Anette Karlsson sd ym.

Kirjallinen kysymys oikeuslaitoksen, poliisin ja pelastustoimen ruotsinkielisistä palveluista

Eduskunnan puhemiehelle

Hallituksen kielilainsäädännön soveltamista ja kielellisten oikeuksien toteutumista koskevassa kertomuksessa todetaan, että ruotsin kielen käyttö oikeudenkäyntikielenä on vähentynyt. Vain 1,4 prosentissa käräjäoikeuksien vuonna 2021 ratkaisemista rikosjutuista käsittelykielenä oli ruotsi, vaikka ruotsinkielisten osuus väestöstä on 5,2 prosenttia ja käsittelykielen tulisi yleensä määräytyä vastaajan kielen perusteella.

Erityisasiantuntija Nina Immosen johtamaan selvitystyöhön liittyen tehdystä Tuomioistuinviraston kyselystä, johon vastasi yli 200 tuomioistuinten työntekijää, käy ilmi, että kielellisten oikeuksien käytännön toteutumisessa on merkittäviä puutteita. Kyselyn mukaan ruotsin kielen asema tuomioistuinten arjessa on heikko ja eri tuomioistuinten välillä on suuria eroja.

Osapuolet luopuvat oikeudestaan käyttää ruotsin kieltä tai vaihtavat oikeudenkäynnin kieleksi suomen. Syinä tähän mainitaan muun muassa ruotsinkielisten avustajien rajallinen saatavuus ja kielitaidon puute viranomaisissa. On myös käynyt ilmi, että ruotsinkieliset osapuolet tietyissä tapauksissa käyttävät suomen kieltä oikeudenkäynneissä puutteellisesta kielitaidosta huolimatta. Tämä viittaa siihen, että järjestelmä ei käytännössä täysin tue ruotsin kielen käyttämistä oikeudenkäynneissä.

Lakivaliokunta on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että poliisin ruotsin kielen taito on vaikuttanut siihen, millä kielellä rikosoikeudellinen menettely on aloitettu, ja että ruotsinkielisten palvelujen odotusajat ovat pitkiä. Poliisiammattikorkeakoulu tarjoaa koulutusta sekä suomeksi että ruotsiksi, mutta ruotsinkielisten aloituspaikkojen määrä on edelleen rajallinen. Vuonna 2026 ruotsinkielisten aloituspaikkojen määrä on 25 ja suomenkielisten 350. Siksi on tärkeää vahvistaa poliisin ruotsin kielen taitoa ja lisätä opiskelupaikkojen määrää ruotsinkielisessä poliisikoulutuksessa.

Hallintovaliokunta on myös huomauttanut siitä, että ruotsinkielisiä poliiseja, pelastustyöntekijöitä ja hätäkeskuspäivystäjiä tarvitaan lisää. Ruotsin kielen taitoisille pelastustyöntekijöille on paljon tarvetta, ja selvitysten mukaan kansallisen tarpeen suuruus on noin 100 henkilöä vuoteen 2032 mennessä, erityisesti Uudellamaalla, Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Ahvenanmaalla.

Kirjallinen kysymys KK 217/2026 vp

Ruotsinkielinen pelastustyöntekijöiden koulutus on ollut pitkään riittämätöntä, ja sitä on järjestetty epäsäännöllisesti, mikä on osaltaan lisännyt alan henkilöstöpulaa. Helsingin pelastuskoulu aloitti ruotsinkielisen koulutuksen elokuussa 2025, mikä on tärkeä edistysaskel. Ratkaisevaa olisi kuitenkin se, että koulutus saisi pysyvän ja pitkäjänteisen rakenteen. Svenska Finlands folktingin mukaan ruotsinkielinen koulutus tulee keskittää Helsingin pelastuskouluun ja sitä tulee järjestää säännöllisesti ruotsin kielen taitoisen henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi.

Lisäksi tällainen ratkaisu edellyttää, että valtio turvaa toiminnalle pysyvän rahoituksen. Ilman pitkäjänteistä rahoitusta vaarana on, että koulutus jää satunnaiseksi, mikä vaikeuttaa sekä rekrytointia että opettajaresurssien ylläpitoa.

Tilannetta on tarkasteltava myös Sipilän hallituksen vuonna 2019 voimaan tulleen käräjäoikeusuudistuksen valossa. Uudistuksen myötä useita toimipaikkoja lakkautettiin. Itä-Uudellamaalla muutokset johtivat muun muassa siihen, että Itä-Uudenmaan käräjäoikeus (Porvoo) lakkautettiin ja liitettiin Vantaan käräjäoikeuteen. Selvitysten mukaan tämä johti myös sellaisen kieliympäristön katoamiseen, joka olisi voinut tukea suomenkielisen henkilöstön ruotsin kielen taitojen kehitystä. Samalla yhdistetty käräjäoikeus menetti monia aiempia työntekijöitään eikä se ole vielä täysin onnistunut korvaamaan menetettyä osaamistaan.

Kertomuksessa kiinnitetään huomiota myös siihen, että Suomessa ei järjestetä ruotsinkielistä oikeustradenomikoulutusta, vaikka kyseisellä ammattiryhmällä on keskeinen rooli tuomioistuinten kanslioissa. Myös muissa tuomioistuinlaitoksen henkilöstöryhmissä on pulaa ruotsin kielen taitoisista työntekijöistä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo varmistaa sen, että rikosoikeudellinen menettely voidaan käytännössä aloittaa ja toteuttaa ruotsin kielellä kaksikielisillä alueilla,

ryhtyykö hallitus toimenpiteisiin ruotsin kielen taitoisen henkilöstön koulutus- ja rekrytointiväylien vahvistamiseksi tuomioistuinlaitoksessa,

aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin ruotsinkielisen oikeustradenomikoulutuksen järjestämiseksi Suomessa,

mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä vähentääkseen käräjäoikeusuudistuksen kielteisiä vaikutuksia tuomioistuinlaitoksen ruotsinkielisiin palveluihin,

mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä ruotsin kielen taitoisen henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi poliisissa ja

miten hallitus aikoo varmistaa sen, että ruotsinkielistä pelastajakoulutusta järjestetään säännöllisesti ja pitkäjänteisesti ja että Helsingin pelastuskoulun toiminta saa pysyvän rahoituksen?

Kirjallinen kysymys KK 217/2026 vp

Helsingissä 20.5.2026

Anette Karlsson sd
Johan Kvarnström sd